

**Cauza C-151/20****Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

27 martie 2020

**Instanța de trimitere:**

Oberster Gerichtshof (Austria)

**Data deciziei de trimitere:**

12 martie 2020

**Reclamantă și recurentă:**

Bundswettbewerbsbehörde

**Pârâte și intimat:**

1. Nordzucker AG
  2. Südzucker AG
  3. Agrana Zucker GmbH
- 

**Obiectul procedurii principale**

Încălcarea articolului 101 alineatul (1) TFUE, printre altele, ca urmare a unor acorduri anticoncurențiale în legătură cu piața austriacă a zahărului

**Obiectul trimiterii preliminare**

Interzicerea dublei pedepse în cadrul urmăririi aceleiași încălcări de către autoritățile unor state membre diferite, importanța valorii juridice protejate

**Întrebările preliminare**

- 1) Cel de al treilea criteriu stabilit de jurisprudența Curții în materie de concurență pentru aplicabilitatea principiului *ne bis in idem*, și anume cel potrivit

căruia trebuie să fie vizată aceeași valoare juridică protejată, trebuie aplicat chiar și atunci când autoritățile de concurență din două state membre sunt chemate să aplice, pentru aceleași fapte și în legătură cu aceleași persoane, pe lângă normele de drept național, de asemenea, aceleași norme de drept al Uniunii (în speță, articolul 101 TFUE)?

Dacă răspunsul la această întrebare este afirmativ:

2) Într-un astfel de caz de aplicare în paralel a dreptului european și a dreptului național al concurenței este protejată aceeași valoare juridică?

3) În plus, în vederea aplicării principiului *ne bis in idem*, este important dacă prima decizie privind amenda adoptată de autoritatea de concurență a unui stat membru a luat în considerare, din punct de vedere factual, efectele unei încălcări a dreptului concurenței asupra celuilalt stat membru, a cărui autoritate de concurență nu s-a pronunțat decât la o dată ulterioară în cadrul procedurii desfășurate în temeiul dreptului concurenței?

4) O procedură în care, ca urmare a participării unei părți la programul național de clemență, poate fi constatată numai încălcarea de către aceasta a dreptului concurenței constituie, de asemenea, o procedură guvernată de principiul *ne bis in idem* sau o asemenea simplă constatare a încălcării poate fi efectuată independent de rezultatul unei proceduri anterioare privind aplicarea unei amenzi (într-un alt stat membru)?

### **Dispozițiile de drept al Uniunii invocate**

Articolul 101 TFUE, articolul 50 din Carta drepturilor fundamentale, articolul 4 din Protocolul adițional nr. 7 la Convenția europeană a drepturilor omului, articolul 54 din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen (CAAS), articolul 2 din Regulamentul (CE) nr. 1184/2006, articolul 2 din Regulamentul nr. 26/1962, articolul 209 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013, Regulamentul (CE) nr. 318/2006, considerentele (18) și (37), precum și articolul 5, articolul 13 alineatele (1) și (2) și articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003

### **Dispozițiile naționale invocate**

Articolul 1, articolul 2 alineatul (2) punctul 5, articolul 28 alineatul (1), articolul 29 punctul 1 literele (a) și (d) și articolul 36 alineatul (1) din Kartellgesetz 2005 (Legea din 2005 privind înțelegerile), precum și articolul 9, articolul 87 alineatul (2) și articolul 142 punctul 1 literele (a) și (d) din Kartellgesetz 1998 (Legea din 1988 privind înțelegerile)

## Jurisprudența Curții citată

Hotărârea din 18 iunie 2013, Schenker & Co (C-681/11); Hotărârea din 14 februarie 2012 Toshiba (C-17/10); Hotărârea din 15 octombrie 2002, Limburgse Vinyl (C-238/99 P); Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland (C-204/00 P); Hotărârea din 29 iunie 2006, Showa Denko (C-289/04 P); Hotărârea din 13 februarie 1968, Walt Wilhelm (14/68); Hotărârea din 18 mai 2006, Archer-Midlands (C-397/03); Hotărârea din 9 martie 2006, Esbroeck (C-436/04); Hotărârea din 20 martie 2018, Luca Menci (C-524/15); Hotărârea din 28 septembrie 2006, Von Straaten (C-150/05)

## Prezentarea situației de fapt și a procedurii

- 1 Grupurile de societăți ale primelor două pârâte (Nordzucker și Südzucker) se numără printre principalii producători de zahăr din Europa. Cea de a treia pârâtă (Agrana), controlată de Südzucker, exploatează două fabrici de zahăr în Austria și deține, prin intermediul unor filiale, alte fabrici de zahăr în Europa de Est. În Germania, piața zahărului a fost dominată, de câteva decenii, de întreprinderile a trei mari producători, printre care figurează primele două pârâte. Din motive istorice, cât și ca urmare a omogenității produselor și a costurilor ridicate de transport, piața germană a zahărului era împărțită în zone principale de desfacere ale marilor producători germani („principiul pieței naționale”). Piețele străine nu erau vizate de această împărțire, nici măcar cele în care își desfășurau activitatea filiale ale producătorilor de zahăr germani, precum Austria. Cea de a treia pârâtă operează într-o mare măsură în mod autonom pe piețele deservite de ea și este considerată ca fiind producătorul austriac de zahăr.
- 2 În urma eforturilor de intrare pe piața din Germania a unor producători de zahăr străini, cel târziu începând cu anul 2004, au avut loc mai multe întâlniri între directorii de vânzări responsabili cu zahărul industrial în Germania la acea dată ai primei și ai celei de a doua pârâte. Cu această ocazie, s-a subliniat importanța evitării noii presiuni concurențiale create, înlăturând concurența reciprocă între întreprinderile germane prin pătrunderea acestora în zonele principale de desfacere tradiționale ale celorlalți producători. Austria nu fost menționată în aceste discuții. Nici cea de a treia pârâtă nu a participat la discuțiile respective, iar responsabilii săi nu au avut cunoștință despre acestea.
- 3 Deschiderea frontierelor estice ale Uniunii Europene a prezentat o importanță esențială pentru zona de desfacere austriacă. La sfârșitul anului 2005 și la începutul anului 2006, cea de a treia pârâtă a constatat că anumiți clienți industriali aprovizionați până atunci în exclusivitate de ea procurau zahăr din Slovacia, aparent de la filiala primei pârâte. Cu ocazia unei convorbiri telefonice din 22 februarie 2006 cu privire la alte teme ale grupului, directorul general al celei de a treia pârâte l-a informat pe directorul de vânzări al celei de a doua pârâte inclusiv cu privire la aceste livrări efectuate către Austria și l-a întrebat dacă acesta cunoaște pe cineva de la prima pârâtă cu care ar putea discuta despre

chestiunea respectivă. Ulterior, directorul de vânzări al celei de a doua pârâte l-a contactat telefonic pe directorul de vânzări al primei pârâte și a reclamat livrările efectuate către Austria. Directorul de vânzări al primei pârâte nu și-a asumat niciun angajament în această privință, dar a luat în serios riscul pentru „pacea concurențială” de pe piața germană și, printr-un e-mail din 23 februarie 2006, l-a informat pe colegul său și președintele-director general al primei pârâte cu privire la discuția respectivă. Acesta din urmă l-a invitat verbal să nu reacționeze. Totuși, directorul de vânzări al primei pârâte și-a exprimat față de responsabilul de vânzări al filialei slovace dorința de a nu extinde exporturile către Austria. Acesta din urmă a considerat dorința unei persoane importante pentru el din cadrul sediului central al grupului drept instrucțiune și era pregătit să o pună în aplicare. Cea de a treia pârâtă nu avea cunoștință despre aceste demersuri interne efectuate la prima pârâtă. Convorbirea telefonică din 22 iunie 2006 a rămas singura discuție dintre pârâte în care a fost menționată piața austriacă.

- 4 Prin intermediul deciziei definitive de aplicare a amenzii din 18 februarie 2014, Bundeskartellamt (Oficiul Federal al Concurenței, Germania) a aplicat celei de a doua pârâte, în calitate de întreprindere implicată, o amendă în cuantum de 195 500 000 de euro, întrucât, în perioada cuprinsă între, cel târziu, sfârșitul anului 2001 și 26 martie 2009, mai multe persoane responsabile au încălcat cu intenție, în diferite locuri din Republica Federală Germania, interdicția privind acordurile între întreprinderile concurente care pot afecta comerțul dintre statele membre și care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței interne sau pentru motivul că acestea au omis, din neglijență, să ia măsurile de supraveghere necesare pentru a evita încălcarea interzicerii înțelegerilor care ar fi fost împiedicate sau îngreunate în mod considerabil prin intermediul unei supravegheri corespunzătoare. Aceasta se datorează faptului că responsabilii primei pârâtei, ai celei de a doua pârâte și ai celei de a treia întreprinderi germane practicau un acord atât în ceea ce privește zahărul industrial, cât și zahărul comercializat cu amănuntul, referitor la respectarea zonelor principale de desfacere respective ale concurenților („principiul pieței naționale”). În acest context, Bundeskartellamt a efectuat constatări privind întâlniri regulate între reprezentanții primei și ai celei de a doua pârâte în perioada cuprinsă între anii 2004 și 2007, respectiv vara anului 2008. În această decizie de aplicare a amenzii având numai aproximativ 22 de pagini este redat în mod explicit conținutul convorbirii telefonice descrise din 22 februarie 2006 dintre directorul de vânzări al celei de a doua pârâte și directorul de vânzări al primei pârâte cu privire la Austria.
- 5 În prezenta **procedură**, Bundeswettbewerbsbehörde (Autoritatea Federală de Concurență, Austria) a solicitat să se constate cu privire la prima pârâtă că aceasta ar fi încălcat articolul 101 TFUE și dispozițiile corespunzătoare din legea națională privind înțelegerile, precum și, cu privire la cea de a doua pârâtă, să se aplice o amendă în cuantum de 12 460 000 de euro pentru perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2005 și 21 septembrie 2006, respectiv o amendă suplimentară în cuantum de 15 390 000 de euro în solidar cu cea de a treia pârâtă, pentru perioada cuprinsă între 22 septembrie 2006 și 31 octombrie 2008.

- 6 **Instanța de prim grad de jurisdicție** a respins cererile. În ceea ce privește cererea de constatare îndreptată împotriva primei pârâte, această instanță a avut în vedere faptul că Bundeswettbewerbsbehörde nu ar manifesta un interes legitim în legătură cu o constatare îndreptată împotriva unei întreprinderi pentru care ar fi renunțat să solicite o amendă, luând în considerare aplicarea programului de clemență. Existența excepției privind sectorul agricol prevăzute de Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 ar trebui respinsă. Pentru perioada până în luna februarie 2006 nu există elemente care să indice faptul că Austria ar fi fost inclusă în înțelegerea de bază privind respectarea zonelor de desfacere tradiționale germane, nici chiar „în mod implicit”. În opinia instanței, prin cererea în acest sens din cadrul convorbirii telefonice din 22 februarie 2006 privind exercitarea unei influențe, cel puțin de atenuare, asupra livrărilor efectuate de filiala slovacă a primei pârâte către Austria în cursul anului 2006, precum și prin punerea ulterioară în aplicare a acestei cereri, între prima și cea de a doua pârâtă ar fi avut loc un acord anticoncurențial în temeiul articolului 101 alineatul (1) TFUE, al cărui caracter semnificativ ar trebui prezumat. Acest acord nu ar putea beneficia de o excepție de minimis. Cu toate acestea, procedura de aplicare a amenzi în materie de înțelegeri ar consacra, de asemenea, interzicerea dublei pedepse. În ipoteza în care un anumit aspect al practicilor și, prin urmare, caracterul lor ilicit ar fi incluse într-o sancțiune aplicată deja de o altă autoritate națională de concurență, aplicarea unei noi sancțiuni ar încălca interzicerea dublei pedepse. Aceasta ar fi situația în speță în ceea ce privește acordul din 22 februarie 2006.
- 7 Recursul formulat de Bundeswettbewerbsbehörde este îndreptat împotriva acestei decizii solicitând ca, pe baza acordului încheiat cu ocazia convorbirii telefonice din 22 februarie 2006 dintre prima și cea de a doua pârâtă, să se constate cu privire la prima pârâtă că ar fi încălcat articolul 101 și dispozițiile corespunzătoare din legea națională privind înțelegerile și să i se aplice o amendă într-un quantum adecvat pentru aceleași încălcări față de cea de a doua pârâtă.

### **Principalele argumente ale părților din procedura principală**

- 8 Potrivit **Bundeswettbewerbsbehörde**, în urma convorbirii telefonice din 22 februarie 2006 descrise mai sus a existat o serie de întâlniri în legătură cu piața austriacă, în conformitate cu înțelegerea privind monopolul teritorial asigurat celei de a treia pârâte. Contactele individuale dintre participanții la înțelegere ar trebui apreciate în ansamblul lor și într-un context mai larg. O participare activă a celei de a treia pârâte ar putea fi constatată începând cu prima întâlnire personală din 22 septembrie 2006. Prin urmare, începând de la această dată și până la 31 octombrie 2008, și cea de a treia pârâtă ar răspunde în solidar cu cea de a doua pârâtă. Articolul 101 TFUE ar fi aplicabil practicilor în cauză. Excepțiile prevăzute la articolul 2 din Regulamentul nr. 1184/2006 sau la articolul 2 din Regulamentul nr. 26/1962 nu ar putea fi invocate. Problema interzicerii dublei pedepse nu ar fi relevantă, întrucât Bundeskartellamt din Germania nu ar fi negociat decât acorduri care ar fi avut efecte pe piața germană. Dreptul comunitar ar admite că, în cazul unei încălcări care implică mai multe state membre, autoritățile naționale aplică

sanțiuni în paralel, în măsura în care amenziile rămân limitate la efectele produse pe teritoriile respective (punerea în aplicare descentralizată a dreptului concurenței în temeiul Regulamentului nr. 1/2003). Aceasta ar fi fost situația în cazul deciziei adoptate de Bundeskartellamt din Germania. În schimb, în speță ar fi urmărite numai efectele produse pe piața austriacă. Instanța de prim grad nu ar fi ținut seama de Hotărârea Curții în cauza Schenker & Co (C-681/11). Evaluarea solicitată de Curte privind teritoriile pentru care ar fi fost aplicată o amendă, luându-se în considerare cifrele de afaceri, nu ar fi avut loc.

- 9 **Prima pârâtă** a solicitat respingerea pentru lipsa unui interes legitim a cererii de constatare îndreptate împotriva sa. Din punctul său de vedere al primei pârâte, deși Austria ar fi fost întotdeauna inclusă în mod implicit în „înțelegerea de bază”, ca urmare a volumelor reduse de vânzări, aceasta a fost considerată întotdeauna doar ca „locație secundară”. Prin urmare, în contactele criticate referitoare la Austria, prima pârâtă ar fi urmărit în primul rând să evite la „locația principală” Germania contramăsurile și „războaiele prețurilor” rezultate din practicile de pe piața austriacă.
- 10 **Cea de a doua pârâtă** a solicitat respingerea cererii de aplicare a unei amenzi ca nefondată. O împărțire factuală a zonelor principale de desfacere s-ar datora poziției fiecărei fabrici de zahăr sau costurilor ridicate de transport. Ținând seama de această situație, „înțelegerea de bază” ar rezulta în mod natural din motive economice, fără a fi necesar să fie susținută prin acorduri. În plus, nu ar fi existat nici vreo „înțelegere” explicită care să fi făcut referire „în mod implicit” la Austria. În privința Austriei nu ar fi existat acorduri dure. Cea de a treia pârâtă ar fi gestionat întotdeauna în mod autonom activitatea cu zahăr în cadrul grupului celei de a doua pârâte. Față de cea de a doua pârâtă a fost aplicată definitiv o amendă prin decizia din 18 februarie 2014 adoptată de Bundeskartellamt din Germania. Obiectul acestei decizii privind amenda ar fi fost, printre altele, convorbirea telefonică din 22 februarie 2006. Prin urmare, în temeiul principiului *ne bis in idem*, recunoscut, de asemenea, în dreptul înțelegerilor, ar fi inadmisibil să se aplice o amendă suplimentară celei de a doua pârâte pentru aceleași fapte.
- 11 **Cea de a treia pârâtă** a solicitat, de asemenea, respingerea cererii de aplicare a unei amenzi. Sistemul zonelor principale de desfacere ar fi motivat de logica economică. Cea de a treia pârâtă nu ar fi fost implicată în contactele invocate de Bundeswettbewerbsbehörde dintre prima și cea de a doua pârâtă. Ar fi adevărat că directorul celei de a treia pârâte ar fi solicitat intermedierea unui contact cu prima pârâtă, dar nu ar fi solicitat o intervenție pe lângă prima pârâtă și nici nu ar fi fost informat cu privire la aceasta. În cele din urmă, acordurile criticate de Bundeswettbewerbsbehörde ar fi excluse din domeniul de aplicare al articolul 101 alineatul (1) TFUE de excepția privind sectorul agricol prevăzută la articolul 209 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013.

## Prezentarea motivării trimiterii preliminare

### Cu privire la cea de a doua pârâtă:

- 12 Celei de a doua pârâte i-a fost aplicată o amendă în Germania pentru fapte care includeau, de asemenea, încălcarea în materie de concurență, singura rămasă relevantă în speță, și anume convorbirea telefonică din 22 iunie 2006.

### Considerații generale cu privire la principiul *ne bis in idem*

- 13 În cadrul dreptului concurenței – în special în cadrul investigării sau al sancționării în paralel de către Comisie și de către autoritățile naționale de concurență –, Curtea a considerat în mod constant că principiul *ne bis in idem* nu poate fi aplicat decât dacă sunt întrunite trei criterii cumulative („triadă”) referitoare la componenta *idem*, și anume identitatea faptelor, identitatea făptuitorilor și identitatea valorii juridice protejate. În acest sens, principiul trebuie respectat inclusiv în cadrul procedurilor care au drept scop aplicarea de amenzi în domeniul dreptului concurenței (Hotărârea Curții Toshiba, C-17/10, punctul 94, Hotărârea Limburgse Vinyl, C-238/99 P, punctul 59, Hotărârea Aalborg Portland, C-204/00 P, punctele 338-340, Hotărârea Showa Denko, C-289/04 P, punctul 50) și interzice ca o întreprindere să fie condamnată sau urmărită din nou pentru un comportament anticoncurențial pentru care a fost sancționată sau cu privire la care a fost declarată ca nefiind răspunzătoare printr-o decizie anterioară care nu mai poate fi atacată (Hotărârea Limburgse Vinyl, C-238/99 P, punctul 59).
- 14 În Hotărârile Aalborg Portland, C-204/00, punctul 338, și Toshiba, C-17/10, punctul 94, Curtea s-a referit la aceste criterii și a explicat că o întreprindere nu se poate baza pe principiul *ne bis in idem* atunci când Comisia a aplicat o sancțiune unei întreprinderi pentru un comportament diferit de cel imputat aceleiași întreprinderi și care face obiectul unei decizii anterioare a unei autorități naționale de concurență, inclusiv în situațiile în care cele două decizii se referă la contracte și la acorduri legate intrinsec.
- 15 Acest exemplu de jurisprudență are la bază considerații care pot fi regăsite în Hotărârea din 13 februarie 1968 pronunțată în cauza Walt Wilhelm, 14/68, și de care, prin urmare, s-a ținut seama în primele decenii ale integrării europene. De atunci, dreptul național și dreptul Uniunii s-au consolidat tot mai mult și poate fi identificată o anumită tensiune, în special între cel de al treilea criteriu al „triadei”, identitatea valorii juridice, astfel cum este aplicat în dreptul concurenței, și dispozițiile de drept mai recente, precum, în special articolul 50 din cartă, Protocolul adițional nr. 7 la CEDO sau Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen (CAAS).
- 16 Astfel, în această privință, similitudinea unei încălcări este determinată în dreptul Uniunii numai pe baza unui criteriu dublu: identitatea faptelor și a făptuitorului. Caracterizarea juridică sau interesul protejat nu sunt, în schimb, determinante în sensul aplicării principiului *ne bis in idem*. Această abordare, reflectată

îndeaproape în jurisprudența recentă a Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), a fost aplicată de Curte în cazurile privind cooperarea polițienească și judiciară în materie penală (Esbroeck, C-436/04, punctul 36; Luca Menci, C-524/15, punctul 35; Von Straaten, C-150/05, punctul 53; a se vedea de asemenea Concluziile avocatului general prezentate în cauza Powszechny Zakład, C-617/17, punctul 25 și jurisprudența citată).

- 17 În Hotărârea Esbroeck, C-436/04, punctul 27 și următoarele, în cadrul unei proceduri referitoare la articolul 54 din CAAS, Curtea a examinat pe larg obiecția potrivit căreia identitatea faptelor presupune și identitatea calificării lor juridice sau a intereselor juridice protejate. Cu această ocazie, Curtea a arătat că dispoziția respectivă utilizează expresia „aceleași fapte”, așadar aceasta nu vizează decât existența faptelor în cauză, iar nu calificarea lor juridică. În această privință, dispoziția menționată s-ar distinge de expresiile care figurează în alte acorduri internaționale care consacră principiul *ne bis in idem*. Astfel, la articolul 4 din Protocolul adițional nr. 7 la Convenția europeană a drepturilor omului este utilizată noțiunea „infrațiune”, ceea ce ar implica pertinenta criteriului calificării juridice a faptelor drept condiție pentru aplicarea principiului *ne bis in idem*. Cu toate acestea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a referit la această diferențiere conceptuală în Hotărârea ulterioară nr. 14.939/03 din 10 februarie 2009, Zolotukhin împotriva Rusiei. De asemenea, în privința articolului 4 din Protocolul adițional nr. 7, ar prezenta importanță numai aspectul dacă împrejurările de fapt urmărite ar fi fost în esență aceleași, iar nu calificarea lor juridică.

Cu privire la aspectele teritoriale ale principiului *ne bis in idem*

- 18 În general, nu există niciun principiu de drept internațional care să interzică autorităților și instanțelor din state diferite să urmărească și să condamne o persoană fizică sau juridică pentru aceleași fapte cu cele pentru care aceasta a fost deja judecată într-un alt stat (Hotărârea Curții *Showa Denko*, C-289/04 P, punctul 58). În acea cauză, Curtea a respins argumentul potrivit căruia principiul *ne bis in idem* ar putea fi invocat cu privire la o situație în care Comisia și-a exercitat atribuțiile în temeiul dreptului Uniunii, după ce întreprinderilor le-au fost aplicate sancțiuni de către autoritățile unor state terțe, pentru participarea la un acord internațional, pentru încălcarea regulilor de concurență aplicabile în acele state, unde autoritățile de concurență au intervenit în limitele competenței lor (a se vedea Concluziile avocatului general prezentate în cauza Powszechny Zakład, C-617/17, punctul 35).
- 19 În acest exemplu de jurisprudență referitoare la investigarea sau la sancționarea în paralel de către Comisie și de către autoritățile de concurență din state terțe, Curtea a subliniat caracterul internațional al conduitei criticate, precum și diferențele dintre sistemele juridice respective, inclusiv scopurile și obiectivele normelor de fond relevante privind concurența, precum și interesul legal specific protejat de normele Uniunii privind concurența. De asemenea, a fost subliniat în mod special că această situație, în care Comisia și autoritățile statelor terțe intervin

în jurisdicțiile lor, ar trebui să fie analizată distinct de situația în care comportamentul anticoncurențial se limitează exclusiv la domeniul teritorial de aplicare al sistemului juridic al Uniunii (și al statelor sale membre) (Hotărârea Showa Denko, C-289/04, punctele 51 și 53; a se vedea Concluziile avocatului general prezentate în cauza Powszechny Zakład, C-617/17, punctul 36).

- 20 La baza Hotărârii Curții Archer-Midlands, (C-397/03) se afla, de asemenea, intervenția autorităților comunitare, pe de o parte, și a autorităților unui stat terț, pe de altă parte. Potrivit acesteia, faptele nu sunt identice atunci când sancțiunea aplicată în statul terț nu privește decât punerea în aplicare sau efectele produse de această înțelegere asupra pieței acestui stat, iar sancțiunea comunitară nu privește decât punerea în aplicare sau efectele produse de această înțelegere asupra pieței comunitare.
- 21 În Hotărârea Curții *Toshiba* (C-17/10), se pune problema dacă autoritățile naționale de concurență (cehe) puteau să aplice sancțiuni în temeiul dreptului național al concurenței, pe de o parte, și dacă autoritățile Uniunii puteau să aplice sancțiuni în temeiul dreptului Uniunii, pe de altă parte. În această privință, era important ca autoritățile cehe să fi intenționat să sancționeze numai efectele produse de o înțelegere pe teritoriul ceh înainte de aderarea la Uniunea Europeană a Cehiei, în timp ce decizia anterioară a autorităților comunitare nu a privit efectele anticoncurențiale produse de înțelegere pe teritoriul ceh înainte de aderarea la Uniunea Europeană a Cehiei (a se vedea punctele 99-103). În acest sens, Curtea a vizat demersul efectiv al Comisiei precum efectele luate în mod concret în considerare asupra statelor membre sau a statelor SEE și modalitățile de calcul al amenzilor (punctul 101) și nu a preluat considerațiile avocatului general prezentate în concluziile sale (punctul 131) potrivit cărora principiul *ne bis in idem* interzice *a priori* ca, în cadrul SEE, mai multe autorități de concurență sau mai multe instanțe să sancționeze restrângerile aduse concurenței – intenționate sau realizate – de una și aceeași înțelegere pe teritorii diferite.
- 22 Din jurisprudența anterioară a Curții nu reiese dacă aceste principii trebuie să se aplice și într-o situație în care două state membre ale Uniunii Europene sunt chemate să aplice, în cadrul procedurilor în domeniul dreptului concurenței referitoare la fapte identice privind aceeași persoană, pentru un comportament intervenit în timpul apartenenței lor la Uniunea Europeană, nu numai dreptul național al acestora, ci și dreptul european al concurenței.

Cu privire la pachetul de modernizare al Comisiei Europene:

- 23 Aceste probleme nu sunt clarificate nici de pachetul de modernizare al Comisiei Europene în domeniul conex al competenței autorităților de concurență. Considerentul (18) al Regulamentului nr. 1/2003 arată că obiectivul este ca fiecare cauză să fie tratată de o singură autoritate. Cu toate acestea, potrivit Hotărârii Curții *Toshiba*, C-17/10, punctele 89 și 90, acest lucru nu poate fi interpretat în sensul că autoritatea națională își pierde competența de a aplica dreptul național atunci când Comisia însăși a adoptat o decizie. În consecință, articolul 13 alineatul

(1) din acest regulament prevede că, atunci când autoritățile de concurență din două sau mai multe state membre primesc o plângere împotriva aceluiași acord sau a aceleiași practici, faptul că deși o autoritate se ocupă deja de cauză reprezintă un motiv suficient pentru ca celelalte să suspende procedurile inițiate sau să respingă plângerea, această împrejurare nu are totuși ca efect pierderea de către celelalte autorități a competenței lor. Potrivit alineatului (2) al acestei dispoziții, o autoritate de concurență a unui stat membru sau Comisia poate respinge o plângere împotriva unui acord, a unei decizii a unei asociații sau a unei practici atunci când de acestea s-a ocupat deja o altă autoritate de concurență.

- 24 În această privință, la punctul 12 al Comunicării Comisiei privind cooperarea în cadrul rețelei autorităților de concurență se prevede că intervenția paralelă a mai multor autorități naționale de concurență poate fi indicată atunci când un acord sau o practică are efecte semnificative asupra concurenței în principal pe teritoriile fiecăreia dintre ele, iar intervenția unei singure autorități naționale de concurență nu ar fi suficientă pentru a determina încetarea în totalitate a încălcării și/sau pentru a o sancționa în mod corespunzător. Astfel, fiecare autoritate națională de concurență ar instrumenta cauza „fiecăre pe teritoriul propriu”.
- 25 Totuși, având în vedere faptul că aceste dispoziții de drept derivat urmăresc în primul rând – fără a prevedea norme stricte – să stabilească un sistem de competență cât mai eficient și cât mai elastic în cadrul rețelei autorităților de concurență, din acestea nu se poate reține, în definitiv, niciun element cu privire la problema aplicării principiului *ne bis in idem*. Pentru situația din speță, în care două autorități naționale de concurență intervin în privința aceluiași comportament împotriva aceluiași persoane, Curtea nu aduce nicio clarificare în legătură cu problema aplicării principiului *ne bis in idem*, ceea ce conduce la întrebările 1) și 2).

Relevanța luării efective în considerare?

- 26 Cu toate acestea, atât din jurisprudența Curții privind statele terțe (în special Hotărârea Curții Toshiba, C-17/10,), cât și din această din urmă comunicare a Comisiei Europene s-ar putea deduce că este determinant să se stabilească dacă în prima decizie de sancționare efectele comportamentului anticoncurențial în celălalt stat au fost luate în considerare din punct de vedere factual. Acest aspect este abordat și de recurenta din prezenta cauză care consideră că prin decizia Bundeskartellamt din Germania nu ar fi fost aplicată o amendă pentru efectele produse de înțelegere în Austria.
- 27 În schimb, instanța de prim grad de jurisdicție are un alt punct de vedere cu privire la această chestiune și face trimitere la constatările din decizia adoptată de Bundeskartellamt din Germania cu privire la convorbirea telefonică din 22 iunie 2006 dintre prima și cea de a doua pârâtă, cărora trebuie să li se recunoască o importanță deosebită având în vedere concizia deciziei (22 de pagini în raport cu „comunicarea privind obiecțiunile” care conține aproximativ 400 de pagini) și subliniază relevanța acestora pentru piața austriacă. Contrar opiniei

vicepreședintelui Bundeskartellamt din 28 iunie 2019, exprimată ulterior deciziei instanței competente în materie de concurență, potrivit căreia, în conformitate cu practica decizională a Bundeskartellamt, deciziile acestuia nu ar sancționa, în principiu, decât efecte ale comportamentului anticoncurențial produse în Germania, din decizia adoptată de camera decizională competentă a Bundeskartellamt nu se pot deduce detalii referitoare la calculul amenzii, și nici, în special, la cifrele de afaceri luate în considerare și la originea acestora.

- 28 În consecință, problema care se ridică este dacă luarea în considerare efectivă a efectelor unei încălcări a dreptului european al concurenței într-un alt stat membru este relevantă pentru aplicarea principiului *ne bis in idem*, aspect vizat de întrebarea 3).

### **Cu privire la prima pârâtă: „ne bis in idem” în cazul simplei constatări?**

- 29 Prima pârâtă a obținut beneficiul programului de clemență din partea Bundeswettbewerbsbehörde din Austria. Curtea a statuat, de asemenea, în Hotărârea sa în cauza *Schenker* (C-681/11), că articolul 101 TFUE, precum și articolul 5 și articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 trebuie interpretate în sensul că, în cazul în care s-a stabilit existența unei încălcări, autoritățile naționale de concurență pot în mod excepțional să se limiteze, de asemenea, la a constata acea încălcare fără a aplica o amendă atunci când întreprinderea în cauză a participat la un program național de clemență. În consecință, în legătură cu prima pârâtă, Bundeswettbewerbsbehörde a solicitat constatarea comportamentului anticoncurențial în temeiul articolul 101 TFUE.
- 30 Or, potrivit jurisprudenței Curții, principiul *ne bis in idem* trebuie respectat în cadrul procedurilor care au drept scop aplicarea de amenzi din domeniul dreptului concurenței (Hotărârea Curții în cauza *Toshiba*, C-17/10, punctul 94, Hotărârea *Limburgse Vinyl*, C-238/99 P, punctul 59, Hotărârea *Aalborg Portland*, C-204/00 P, punctele 338-340, Hotărârea *Showa Denko*, C-289/04 P, punctul 50; de asemenea, cu privire la articolul 54 din CAAS: C-398/12, punctul 41). În cele din urmă, potrivit Hotărârilor *Limburgse Vinyl*, C-238/99 P, punctul 59 și *Toshiba*, C-17/10, punctul 94, principiul *ne bis in idem* nu interzice doar ca o întreprindere să fie condamnată din nou, ci și ca aceasta să fie urmărită din nou pentru un comportament anticoncurențial pentru care a fost sancționată sau cu privire la care a fost declarată ca nefiind răspunzătoare printr-o decizie anterioară care nu mai poate fi atacată.
- 31 Prin urmare, se pune problema dacă, în cazul unei simple proceduri de constatare în cursul căreia, ca urmare a participării făptuitorului la programul național de clemență, poate fi stabilită numai încălcarea de către acesta a dreptului european sau național al concurenței, mai poate fi vorba despre o procedură prin care se urmărește aplicarea de amenzi în cadrul căreia trebuie să se aplice principiul *ne bis in idem* și dacă această simplă procedură de constatare constituie o a doua

urmărire inadmisibilă. Cu privire la acest aspect trebuia să se adreseze întrebarea 4).

DOCUMENT DE LUCRU